

Փ Ո Ւ Ն Ձ

ԹԻԻ 1213

ՇԱԲԱԹ

1877 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 24

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ազգային ժողովն, երէկ, ո՛ր և է միջադէպէ ազատ՝ ծանուցեալ խնդրովը զբաղեցաւ։ Քաղաքական ժողովոյ վեց ընտրելեաց համար իւր համագումար դիւանին պատրաստած զեղջելի երկպառակի ցանկին ամբողջութիւնն ընդունեց, և հետեւաբար նոյն ցանկին մէջէն ըստ օրինի գաղտնի քուէարկութեամբ քաղաքական ժողովոյ անդամ ընտրուեցան հետեւեալք։

Պէյլիկեան	Ստեփան	էֆ .
Միւհէնտիսեան	Մարտիրոս	»
Զօպանեան	Յակոբ	»
Փքնաբլեան	Յարութիւն	»
Զայեան	Իլիաս	»
Աշնանեան	Նիկողոս	»

Յետոյ, ըստ օրակարգին, կեդրոնական սնտուկին հաշուէկշռի խնդրոյն անցնելով՝ անոր ծախուց կողմի մէկ մասն այսինքն պաշտօնէից թոշակին մասը նըկատողութեան առաւ, և միաձայն հաւանութեամբ որոշեց՝ պաշտօնէից թոշակին համար (փոխանակ 320000 ի) 183 000 զրուշ տարեկան սահմանել անցուկ դրամ, վարչութեան յանձնելով որ դիւանատան բաժանմունքն ըստ Սահմանադրութեան ընելով՝ բաշխման գործողութիւնը կատարէ պաշտօնէութեանց վըրայ, և տեղեկագրէ Ազգային ժողովոյ։

Ազգային ժողովն, ժամանակին ներկայ տարապայման անձկութենէն հարկադրեալ ըրաւ յիշեալ զեղջն, և երեսփոխանաց կողմանէ դիտողութիւններ եղան թէ մինչև առաջիկայ մայիս ամսոյ համար է, և յետ այնորիկ նոր կարգադրութիւններ կըլլան, եթէ ժամանակը տանի։

Ատեանին փակման ժամանակ, որոշուեցաւ առաջիկայ նիստն մէկ ամիսէն ընել, որպէս զի դրամական անձկութեան պատճառաւ անտիպ մնացած աւտենագրութեանց տպագրութեան ժամանակ ըլլայ, և ժողովն ամբողջ ունենայ իւր ատենագրութիւնները։

Ասիոյ բանակին ընդհանուր հրամանատար վսեմափայլ Ահմէտ-Մուխթար փաշայի կողմանէ գիր մը եկաւ այս շաբթու Պատրիարքարան, ի պատասխանի՝ Ս. Պատրիարք Զօր մէկ գրոյն՝ որով շընորհաւորած էր զնորին վսեմութիւնը իւր փառաւոր յաղթութեանց համար, և միանգամայն գործուած զեղծմանց դէմ իւր խնամքն ու հոգատարութիւնը խնդրած։ Ահմէտ-Մուխթար փաշա շնորհակալութիւն կամտուցանէ Ս. Պատրիարք Զօր շնորհաւորութեանց և համակրանաց համար, և կձանուցանէ թէ զօրաժողովն այլևայլ ցեղերէ ըլլալով, արդարև նոցա մէջէն ոմանք ոչ միայն

Հայոց այլև ուրիշ հպատակաց վշտացուցիչ վարմանց մէջ գտնուած են, բայց ամենայն խստութեամբ պատժուած են յանցաւորք, և ամեն ուշադրութիւն կըլլայ որ այսուհետեւ որեւէ անկարգութեան տեղի չունենայ։

Անցեալ շաբաթ օր մեր թերթին մէջ հրատարակեալ կարնոյ նամակն ալ արդէն մեծաւ գոհունակութեամբ յիշած էր՝ վսեմափայլ Ահմէտ-Մուխթար փաշայի բարեգործ ու արդարակորով ընթացքը, որով մասնաւորապէս ընդհանուր ազգիս շնորհակալեաց արժանի է, և Ս. Պատրիարք Հայրը փութացեր է հաղորդել զայն Նորին վսեմութեան, ինչպէս պարտ և պատշաճ էր։

Գերմանիոյ Յրանգֆորթ քաղաքին մէջ Պարզութիւն անունով նոր ընկերութիւն մը կազմուեր է տիկիներէն։ Նպատակն է՝ պարզ հագուիլ և ծանրագին հանդերձներէ հեռի կենալ։ Քաղաքին երեւելի տիկնայք անդամ են այս ընկերութեան, և ջանադիր՝ նպատակն յառաջ տանելու համար։

Միշտ փութացած եմք՝ այսպիսի օգտաւէտ հաստատութիւններ հաղորդել մեր ազգային տիկնայց, նոցա նախանձաւորութիւնը գրգռելու համար։ Յաճախ խօսած եմք պարզութեան բաղմադրի օգուտներուն վրայ. սակայն դժբաղդաբար լսելի եղած չէ. և կարծես թէ ո՛րչափ աղքատութիւնը կձանրանայ մեր Հայ ընտանեաց վրայ, նոյնչափ և առաւել զարգասիրութիւնը կ'յառաջանայ և կճարակի։

Հազար անգամ ըսուած է, թէ պարզութեամբ ու կոկիլութեամբ կ'իպլի իդական սեռը, և պճնասիրութեամբ ու զարգասիրութեամբ արհամարհելի ու խոտելի կըլլայ համեստ ու պարկեշտ աշաց։

Կաղաչեմք երեւելի ընտանիքներէ ձեռնհաս տիկնայց, որ հետեւելով Գերմանիոյ յիշեալ աղնուազգի տիկնայց գեղեցիկ ու բարի օրինակին, իրենք ալ ընկերութիւն մը կազմեն մի և նոյն նպատակաւ. պարզ ու կոկիկ հագուելի, և այլոց օրինակ հանդիսանան։ Ափսոս, արդէն շատ տուններ միտրոյ վրայ նստած են այսօր պճնասիրութեան պատճառաւ. շատ տուններ կուռոյ և ատելութեան ասպարէզ դարձած են՝ պճնասիրութեան պատճառաւ. և շատ աղքատիկ օրիորդք ու տիկնայք՝ պճնասիրութիւնն յագեցունելու համար, անօթի կ'մնան, և ամիսներով ու գիշեր ցերեկ իրենց թափած քրտանց ու աշխատութեանց արդիւնքը կտանին սին ու սնտի զարգարանաց համար կ'թափեն, և իբրև կեղծ ու պատիւր սիրամարդներ դուրս կ'ենեն։

Այսպիսիք ամեն օր կ'հալին կմաշին։ Այս ամեն չարեաց պատասխանատու են ձեռնհաս տիկնայք. եթէ սկսին նոքա եւ կեղեցեաց ու զբօսավայրաց մէջ և այլուր պարզազգեստ երեւիլ, իրենց շատ հետեւորդներ կունենան, իրենց շատ օրհնողներ կունենան, և աղքատութեան ու թշուառութեան մէկ գլխաւոր պատճառն անհետ կըլլայ։

Կարելի չէ չգայրանալ, Կարինէն 8 թըւով գրուած հետեւեալ նամակը տեսնելով։ Մասնաւորապէս Կրօնական ժողովոյ գերհարց կաղաչեմք, որ բարեհաճին ուշադրութեամբ կարդալ։

«Ամօք յառաջ վերելած ամուսնական խնդիր մը՝ որ ոչ սակաւ գայթակղութիւն և զայրոյթ պատճառեց ողջխոհ և բարեպաշտ սրտերու, և եթէ երեսի վրայ ձգուէր՝ գէշ հետեւանքներ պիտի ունենար, քաղաքիս Կրօնական ժողովոյ միջոցաւ լուծումն ստացաւ յանդորդութիւն վրդովեալ սրտից։

«Աւելորդ չեմ համարիր՝ այս խնդիրն բաւական պարագայիւք ի հրապարակ հանել։

«Կարնոյ գիւղերէն թարքունեցի ԿՅ տարեկան այրի ազգային մը ուղելով քաղաքիս օրիորդաց դպրոցին սաներէն 14 տարեկան որը և պանդուխտ (քղեցի) աղջիկն իրեն կնութեան առնուլ, դրամի ուժով կ'յաջողի աղջկան խնամակալն ձեռք բերել, և նորա շնորհիւ հասնիլ իւր նպատակին։ Խոնամակալն կսկսի աղջիկն համոզել՝ գովելով իւր երթալիք տունը, իւր փեսացուն ամուրի՝ կայտառ՝ առոյգ՝ արի և բարի անձ մը լինելն. ուստի միամիտ աղջիկն այս խօսքերէն հրապուրեալ՝ կհաւանի. բայց կուգէ անգամ մը տեսնել իւր փեսացուն յառաջ քան զնշանախօսութիւն։ Հուսկ ուրեմն դժբաղդ աղջկան այս խոհական փորձն ալ ի դերեւ կ'ենէ. որովհետեւ յիշեալ այրին իւր ազգականներէն 20 տարեկան երիտասարդ մը՝ վայելազարդ գեցեցեալ և պճնեալ՝ կնեկայացունէ աղջկան, փոխանակ իւր անձին, որոյ վրայ աղջիկն ամուսնանալու կամք ու հաճութիւն կուտայ և պսակի հրամանը կառնուի. և գիւղին այրի երիտասարդին պարագայքն և ընտանիք ձեռք մը զգեստ պատրաստելով կուգան տանիլ օրիորդն ի գիւղ ի հարսնութիւն. կըրողն ըստ տեղական սովորութեան և կպսակեն. ի պահու առագաստին երբ խեղճ օրիորդը քողը վար կառնուլ կտեսնէ որ երկու օր յառաջ իւր տեսած մատաղ երիտասարդն փոխուած է տարեւոր, ալեւոր և միականի մարդու մը հետ. «Ես խաբուած եմ, կգոչէ, ինձ համար անվաւեր է այս պսակն ու ամուսնութիւնը»։ Երեւցիք վրայ կհասնին, կյորդորեն,

կերտան, կաղաչեն, կապառնան, կապտակեն, կձաղկեն, բայց ի զուր, զի աղջիկն անդդուելի կմնայ:

«Մօտակայ դրացիք նոր հարսին ողբոց աղաղակները լսելով կվաղեն նոյն տունն, յորոց բարեսիրտ մէկն աղջկան վրայ ափսոսալով գիշերը կտանի իւր տունը իբր համոզելու. այս բարեսիրտ դրացին զիջանելով աղջկան աղերսանաց, և մանաւանդ կասկածելով թէ մի՞ դուք է աղջիկը նեղը մնալով կրօնափոխ լինի, գաղտնի կարին կճամբէ: Այրի երիտասարդն և պարագայք լսելով զայս՝ յառաջ կընթանան և աղջկան ճամբան կը կտրեն, և նկատելով որ անկարելի է որ իրենց տունն հարս լինի, ընդհանուր մարդկութեան պատկառանքն ալ մոռնալով՝ անխղճաբար իբրեւ առակ նշաւակի զաղջիկն կմերկացունեն, և թալկացեալ կթողուն կերթան: Խեղճ աղջիկն այսպէս մերկ և հոլանի մնալով, և իւր այս մերկութիւնը ծածկելու համար, հաճարի արտորէից մէջ թագուցեալ կմնայ մինչև երեկոյ, որ ատեն համազգի հասկաքաղ կին մը զինքը տեսնելով կխղճայ և մերկութիւնը ծածկելով իւր տունը կտանի, և երկու օր յետոյ մարդասէր հասկաքաղը քաղաք կճամբէ զինքը իւր խնամակալին տունը:

«Տեղւոյս կրօնական ժողովն իմանալով սոյն գայթակղելի անցքն, թէ՛ աղջիկն և թէ՛ նոյն այրին քննութեան կենթարկէ, որով վերահաս լինելով սոյն ձեւացեալ պսակին ապօրինաւորութեան, անվաւեր կվճռէ, և նոյնը կիմացունէ երկու կողմանց:

Մեծ. Նամակագիրն այսչափ միայն գրած է: Կարնոյ կրօնական պատուարժան ժողովն անվաւեր վճռեր է. լաւ. բայց այս անցքին մէջ պատժոյ և խիստ պատժոյ անձինք չկան. արդարութիւն է ազատ թողուլ, ալեւորն, ալեւորին դործակից քահանայն, պարագայքն և ընտանիքն, օրիորդը ծեծողը, օրիորդը ճամբուն վրայ մերկացունող և թալկացեալ թողողը: Կաղաչեմք, այս ամենը քննութեան առնուլ և պէտք եղածը տնօրինել հրամայուի Պատրիարքարանէն, ի խրատ և ի զգուշութիւն այլոց: Բարբարոսութեան ու խժդժութեան յետին ծայրն հասեր են այդ մարդիկը:

Եղբայրներն մեծ. Աւետիս էֆէնտիի 17 տարեկան որդին, աղնիւ Սարգիս, որ իւսկիւտարի Սէլամիյէ վարժարանին մէջ տակաւին ուսման կպարապէր, ժամանակ մը անկողնոյ ծառայելէն յետոյ՝ դժբաղդաբար չկրցաւ բժշկութիւն գտնել հակառակ ամենայն ջանից, և երէկ փակեց աչքերն ի յաւիտեանս, ի մեծ ցաւ իւր ծնողացն և պարագայից: Այսօր կկատարուի յուղարկաւորութեան հանդէսը Ս. Խաչ եկեղեցին, յորմէ մարմինը պիտի փոխադրուի իւր նախնեաց դամբարանը:

Մեր ցաւակցութիւնները կմատուցանեմք իւր ազնուազգի ծնողաց և պարագայից:

Պրուսայէն առ մեզ ուղղեալ նամակի մը հրատարակութիւնը՝ առաջիկայ առաւել թիւ թողուլ հարկադրեցանք:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բումբէլի կողմանց գլխաւոր հրամանատարաց փոփոխութենէն յետոյ, զոր նախորդ թերթով նշանակեցինք, մինչև մեր այս տողերը գրած ատենը պաշտօնական տեղեկութիւն չկայ նոյն կողմէն: Իսկ Ասիայէն Ահմէտ-Մուխթար փաշայի քաջած հեռագիրները տեսնուեցան երէկ երեկոյ և առջի օրը, յորոց՝ ինչպէս նաև առ լէվընդ-Ջէրըլտ եկած մասնաւոր հեռագիրներէ կիմացուի, թէ Ռուսք շատ օգնութիւն ընդունելով՝ ամեն կողմանէ Ահմէտ-Մուխթար փաշայի վրայ յարձակեր են երեքշաբթի առաւօտ, մեծ պատերազմ մը սկսեր է, և չորեքշաբթի գիշեր Պէոյիւք-Եմհանի բարձունքը պահ մը գրաւել յաջողեր են. սակայն օսմանեան զօրքը դարձեալ յարձակելով՝ ետ առեր է. կայսերական բանակին կարսի հետ ունեցած հաղորդակցութիւնն ալ պահ մը խզեր են Ռուսք. Ռուսաց կողմանէ երկու զօրավար մեռեր են, և կայսերական զօրաց հրամանատարներէն Ահմէտ Ֆաղիլ փաշա վիրաւորուեր է: Միքայէլ արշիդուքսը այս պատերազմին ներկայ է եղեր. պատերազմի դեռ կշարունակէ, և երկու կողմանց զօրքը ամեն կողմ կուրծք կուրծքի կկռուի եղեր. Ռուսք մեծ կորուստ ունեցեր են:

Օգոստ. Սուլթանն երէկ Այա-Սօֆիայի մզկիթին մէջ աղօթեց: Մզկիթին միջին դրան ալ կողմը շարուած էին Պօլսոյ զօրաց երկու վաշտերը: Նորին վեհափառութիւնը անոնց առջև դալուն պէս, յատկապէս դիտեր, և պալատան ֆէրիդ Սայիտ փաշան շրկելով, զամենքը բարեկեր, և կանոնաւոր զէնք բռնելնին՝ քիչ ժամանակի մէջ իրենց բրած յաջող կրթութեան ապացոյցն համարեր է: Հաւանելով նաև այս վաշտերուն նշաւազածուաց հանդերձին ձեւին, հրամայեց է որ կանոնաւոր զօրաց նուագածուաց հանդերձներուն ձեւն ալ այսուհետև նոյն ձեւով ըլլան:

Մզկիթէն ելնելէն յետոյ, զինուորական պաշտօնատունը գնաց, և իւր նախագահութեամբ նախարարաց ժողով կազմուելով՝ պատերազմական խնդրոց վրայ խորհրդակցութիւն եղաւ:

— Պօլսէն Թան լրագրին գրեր են, թէ գերմանական դեսպանը առաջարկած է Բ. Դրան՝ Սօխումէն եկող քրիստոնեաները իրենց տեղերը դարձունել. և պատասխան տրուեր է թէ ազատ են ուղտած ժամանակնին դառնալ, ինչպէս ուղեւորել կան:

Դարձեալ Պօլսէն գրուեր է եւրոպական լրագրի մը, թէ Այնօրօզ գերտուող Զիվէր պէյի (մէզահիպ միւտիւրի) պաշտօնն է՝ տեղւոյն վանքերը գտնուող Ռուս եկեղեցականները հանել, և նոցա տեղ յոյներ դնել:

— Օսմանեան Պանքան, առանց տուկոսի և Կ-Յ ամիսէն վերընդունելու պայմանաւ՝ 500 հազար շրշ փոխ տուեր է ելեմօրից պաշտօնատան մէջ կազմեալ զինուորական ձմերային պիտոյից մասնաժողովին:

— Հայրենասէր օսմանցւոց մէջ, գրած էր Վազըթ հինգշաբթի, խորհուրդ կըլլայ մարմարեայ կոթող մը կանդնել:

միայն օսմանեան բազկաւ օսմանեան փառքն ու պատիւը այս անգամ բարձր ի գլուխ հանդիսանալուն յիշատակն անմահացունելու համար:

— Հինգշաբթի օրը Բումբէլէն եկող վիրաւորք Սիրքէճի—Իսկէլէսիէն կառքերով հիւանդանոցները փոխադրուած ատեն, ճամբուն վրայ երկու ազնուական տիկնայք զանոնք տեսեր, և ամէն մէկուն մէկ մէկ 20 նոց թղթադրամ նուիրեր են:

— Վազըթէն իմացանք թէ իտալական դեսպանատան առաջին թարգմանին և վաճառականի մը տիկնայք ու օրիորդք առջի օրը շոգենաւին մէջ ալ մինչև Թարապիա ծուռա պատրաստեր են օսմանեան վիրաւորաց համար, և այս մարդասիրական անհրաժեշտ պարտուց վրայ խօսակցեր են: Շատերը նոյն օրը շոգենաւուն մէջ շնորհակալութիւն մատուցեր են նոցա:

— Հայրենասէր օսմանցիք ոմանք 50 հազար ծրար ծխախոտ (իւրաքանչիւրը 10 ական տրամ) Շիպկայի օսմանեան զօրաց նուէր կղրկեն: Մըսըրեան Օննիկ պէյ ալ 5000 գլանիկ նուիրեր է օսմանեան վիրաւորաց համար:

— Թունուզի հասարակաց կրթութեան նախարար Հիւսէյին փաշա՝ որ մայրաքաղաքս կգտնուի, 10 հազար Քրանդ նուիրեր է ինպստ օսմանեան վիրաւորաց:

— Սուր մը ընծայուեցաւ Գաչլուայի պատերազմին մէջ երեւելի հանդիսացող Ֆէրիդ Ֆուատ փաշայի:

— Արտահանի և Պայազիտի անցից պատճառաւ Կարնոյ մէջ դատաստանի ենթարկեալ Հիւսէյին—Սապրի և Ֆայիդ փաշայներն՝ մայրաքաղաքս պիտի բերուին եղեր:

— Պասրայի կուսակալ կարգեցաւ Պէնկազիի նախկին կուսակալ Ապտուլլահ փաշա՝ վէզիրութեան աստիճանաւ:

— Պօլսոյ սերվիական դործակատարը ձմրան համար Պէյօղլու տուն մը վարձած ըլլալով՝ կմակաբերուի թէ Սերվիա արդարև պատերազմի մասնակցելու դիտաւորութիւն չունի:

— Ճէրիտէի—Հավատիս լրագրոյն երէկուան թերթին մէջ հրատարակեալ նամակ մը կառավարիէ՝ վիրաւոր զօրաց համար հիւանդանոց ընել Պէյօղլուի Ռուսական դեսպանատունը, հիւպատոսարանը և միանգամայն Պէոյիւքտէրէի դեսպանատունը՝ երբ գերմանական դեսպանը անկէց Պէյօղլու փոխադրուի: Նամակագիրը կյիշեցունէ, թէ Գրեմի պատերազմին ժամանակն ալ յիշեալ դեսպանատունը իբրև հիւանդանոց դործածուած է գաղղիացւոց կողմանէ: Ասկէց զատ, կառարկէ նամակագիրը, թէ դեսպանատունը՝ օսմանեան կառավարութեան սեպհական ստացուածքն ըլլալով՝ թէև անմերձեանալի են խաղաղութեան ժամանակ, բայց երբ պատերազմ կայ, Թուրքիոյ դէմ պատերազմ բացող տէրութեան դեսպանատունը և այլ պաշտօնատուները արդարութիւն է՝ նոյն տէրութեան զօրքէն վիրաւորեալ զօրաց դարմանին յատկացունել, մէջը գերտնուած գոյքն մէկ տեղ մը ամփոփելով:

Հինգշաբթի օրը ժամը 4-ին ատեն ներք ահադին թնդին մը լսելի եղաւ մայրաքաղաքիս և արուարձանաց մէջ, և շատ չանցած՝ լուսեցաւ, որ Մագրի-գիւղի վառօդարանին մէջ դիպուածով հրդեհ պատահեր, և նոյն պահուն շքն-չող ուժգին հողմին ու փոթորիկին պատ-ճառաւ տարածուեր, ու մէկ երկու գոր-ծարան այրեր են: Ենթի կողմանէ ու-րիշ մնաս չկայ. բայց գործարանաց մէջ գտնուող բանուորներէն 18 մահմտա-կան, 23 ոչ-մահմտականք զոհ գացած են դժբաղդաբար: Ենթի-պաղէի և թօփ-գարուի կողմերը քանի մը տանց կղմին-տըրները թափեր, և Գատըգիւղի մէջ ապակիներ ջախջախեր են: Թնդինը լուսելուն պէս, օգոստ. Սուլթանը փու-թացաւ թօփհանէ, և հետզհետէ պաշ-տօնականներ զրկել ու մանրամասն տեղե-կութիւն առնելէ յետոյ՝ պէտք եղած հրամանները տուաւ: Արդէն այս մասին պաշտօնական ծանօթութիւն ալ տրուե-ցաւ. եղած նիւթական մնասք՝ 1-2 հա-զար քսակէն աւելի չէ, և այրած տեղե-րուն նորոգութիւնը 1-2 շաբաթէն կա-ւարտի: Նորին վեհափառութիւնը հրա-մայեր է, որ այս արկածին պատճառաւ վերաւորեալք իւր անմիջական խնամոց ներքեւ գտնուող հիւանդանոցին մէջ դարմանուին:

Կայսերական կառավարութեան կող-մանէ թոշակ սահմանուեցաւ՝ այս արկա-ծին զոհ գացողներուն ընտանեաց:

Այս արկածին հետեանաց վրայ այլև ալ տեղեկութիւններ կը տրուին: Մագ-րի գիւղի տանց գրեթէ բոլոր ապակի-ները ջարդակոտոր եղեր, և բոլոր փո-ղոցները կտորներով լցուեր են. 3 ժամ հետի Այի-Մամա գիւղին մէջ մարդու մը գլուխ գտնուեր է. արկածին օրը մին-չև երեկոյ 10 հայու, և 8 մահմտակա-նի մարմին հանուեր է. աստ անդ շատ մը թե ու ոտք տեսնուեր է. քանի մը տուններ երկաթի ու քարի խոշոր կտոր-ներ ինկեր են, բայց մարդու մնաս չէ եղեր. Գատըգիւղի յոյն վարժարանին ծխնկողնները փլեր են: Ոմանք մինչև 150 ի և աւելի կհանեն մեռնողներուն ու վիրաւորներուն թիւը:

Կիւրակէ գիւղեր, Հալէպ՝ Անթա-քիա՝ Բիւրս և Պիրէճիկ գետնաշարժ ե-ղեր է, բայց բարեբաղդաբար առանց որևէ մնասու:

Կրեմէի գաւառական լրագիրը կգրէ, թէ անցեալները վարիքէթո գիւղի մէջ երկու մահմտական սպան-ւող և նոցա արջառն յափշտակելով լեռ-ները փախչող հելլենացիք, որոց հետա-մուտ էր կառավարութիւնը, և որոց երեսէն տեղւոյն ժողովուրդը աստ անդ-ցրուեցաւ և մնասուեցաւ, այս անգամ Սէրիսօ ըսուած տեղը անտառին մէջ հը-րոյ ճարակ եղած գտնուեցան, նոյն ան-տառը՝ շրջակայ խոտերուն կրակի տըր-ուած ժամանակ՝ դիպուածով բռնկելով և առաջըն առնուլ կարելի չըլլալով:

ԱՐՅԱՔԻՆ ԼՈՒԻՐԵՐ

Ամսոյս 13ին, Բէշթի մէջ լանճոյքի մը ժամանակ, Հունգարիոյ գլխաւոր նա-խարարն ոտք ելնելով ըսեր է, թէ «Հուն-գարիոյ շահուց դէմ սպառնալիք մը ե-

թէ տեսնուի, ես և որդիս պատերազմին վայրը առաջին գծին վրայ պիտի գըտ-նուինք»:

— Գաղղիայէն՝ 20 հազար ձեռք զին-ուորական զգեստ, և իտալիայէն՝ ձի ու ջորի Յունաստան հասեր են, զորս գներ է հելլենական կառավարութիւնը:

— Բուլմանիոյ իշխանին հայրը Պէրլինի մէջ փոխառութիւն մը քրքրէ է յանուն Բուլմանիոյ, յորմէ մինչև ցարդ 8 միլիոն ֆրանկ Պուրէշ հասեր է:

— Ընտրութեանց ժամանակ հրատա-րակելու համար Պ. Թիէրի պատրաստած յայտարարութիւնը՝ մահուանէն յետոյ տպուեր, և փարիզի մէջ միայն մէկ գը-րավաճառ մէկ աւուր մէջ 110 հազար օրինակ վաճառեր է: Ասկէց դիւրին է մակարեերէ միւս գրավաճառաց ծախած-ները, և բոլորին թիւը սահմանել . . .

— Լոնտոնի վաճառականներէն չորս հոգի յանձն առեր են՝ 100 հազար վրան զրկել Գանուր, ուստաց համար:

— Ռուսիա անցեալ տարի 355 միլիոն անդլիական լիրա պարտք ունէր: Այս տարի պատերազմական ծախուց համար 32 միլիոն 800 հազար անգլ. լիրայի ներ-քին և արտաքին փոխառութիւններ ալ ըրաւ:

— Աթէնքի անգլիական դեսպանա-տան գլխաւոր քարտուղարին կողմանէ Յունաստանի եւրոպական վիճակին վրայ տեղեկագիր մը տրուեր է այս օրերս: Հելլեն կառավարութիւնը ներկայ տար-ւոյս մէջ 1 միլիոն 466 հազար անգլ. լի-րա մուտք, և 1 միլիոն 401 հազար 687 անգլ. լիրա ելք ունենալով՝ 65 հազար 30 լիրա բաց մնացեր է: 1876 ին հետ բաղ-դատմամբ, այս տարի 71 հազար 671 լի-րա աւելի ծախք ըրեր է: Արտաքին և աներքին պարտուց բոլոր գումարն է՝ 15 միլիոն 365 հազար 103 անգլ. լիրա:

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԲ

Վիէննա. 5 հոկտ.— Լրագիրը Պուրէշէն ելած հետեւեալ հեռագիրը կհրատարակեն: «Երեւոյս և երեսփոխանաց մեծադոյն մասը որոշեր են ինքնին ժողովի, եթէ՝ իշ-խանութեան կողմանէ մինչև հոկտ. 15 գու-մարման հրաւեր չըլլայ իրենց: Համայն Բու-մանիոյ հասարակաց կարծեաց մէջ փոփոխու-թիւն մը կնկատուի. կապահանջուի որ բանակը ետ քաշուի»:

Աւստրիոյ կառավարութեան կողմանէ գը-րաւուեցան՝ Վարչապետ և Բեղրսպուրկ ղըր-կուելու վրայ եղող խել մը գէնք:

4 հոկտ.— Մինչև ցարդ ուսական հեռա-գիր տեսնուած չէ՝ հոկտ. 2ին Ասիոյ կողմն ըս-կըսուած պատերազմին վրայ, որ Պոլսէն հե-ռագրուած է: Լրագիրը Ռուսիայէն եկած հե-ռագիր մը միայն հրատարակած են, յորմէ կի-մացուի թէ Ռուսը Մուխթար փաշայի վրայ յարձակելով՝ Մուխթար փաշայի և Կարսի մէջ յարաբերութիւնը խզել ուզեր են:

Բէշթ. 4 հոկտ.— Ազգային ժողովոյ մէջ գանգատ եղաւ թէ, Պ. Հէլլի ոստիկանու-թեան հսկողութեան ենթարկուած է: Նա-խարարաց գլուխն պատասխանեց, թէ երես-փոխանը կատարեալ ազատութեան մէջ են, և ոստիկանութեան կողմանէ ո՛ր և է կերպիւ-ընդ հսկողութեամբ չեն առնուիր: Թրան-սիլվանիոյ մէջ բազում տուններ կոխուեցան:

Լոնտոն. 2 հոկտ.— Թայմըզ՝ Բեղրսպուր-կէն առնելով հետեւեալ հեռագիրն հրատարա-կած է: — «Ստոյգ չէ՝ վերադարձի համար առ Ադրեանդը կայսր խնդրաքի մը զրկուած ըլ-լալուն լուրը. օգտակար կհամարուի՝ կայսեր պատերազմին վայրը գտնուիլ: Ազգին (ուս-

սաց) դէմ նախատինք մը պիտի համարուի, ե-թէ՝ միջնորդութիւն առաջարկուած ժամանակ պայմաններ ալ նշանակուին: Ինչպիսիք վորա-վարին կայսեր երեսէն ինկած ըլլալուն լուրն ալ ստոյգ չէ»:

5 հոկտ.— Այսօր պաշտօնական լրագիրը անգլիական բանակին մէջ տեղի ունեցած աս-տիճանաց յառաջացումները հրատարակած է:

Փարիզ. 2 հոկտ.— Միտհաթ փաշա ո՛չ եւս Լոնտոն պիտի երթայ, եղանակին չներկու-ն պատճառաւ. 15 օրէն պիտի մեկնի աստի՝ ձը-մեռը Նաբուլի անցունելու համար:

Պէրլին. 2 հոկտ.— Աթէնքէն առնուած վերջին տեղեկութեանց նայելով՝ Սերվիա և Յունաս-տան առ այժմ չեղորոշեան չպիտի ելնեն:

5 հոկտ.— Հիւանդ Պ. Ժիւլ-Միմոնի վրայ վերահատական գործողութիւն կատարուեցաւ: Լաւ վիճակի մէջ է:

Աթէնք. 5 հոկտ.— Ազգային ժողովը պի-տի գումարի հոկտ. 17 ին: Նախարարաց ժո-ղովը ամէն օր նիստ կընէ՝ եզերաց պահպա-նութեան խնդրոյն համար: Մովային նախա-րարն պաշտօնանկ եղաւ:

Եւրոպական քաղաքներէն

Պէրլին. 25 սեպտ.— Ռուսիոյ ներքին գործոց նախարարութեան կողմանէ հը-րաման գնաց բոլոր գաւառները, որ հինգ տարիէ հետէ օտար երկիր գտնուող և ուսական հպատակութեան հրաժա-րող անձինք վերստին Ռուսաստան չըն-դունուին: Դեսպանաց ալ գրուեցաւ, որ անցագիր չտան այսպիսեաց:

Լոնտոն. 27 սեպտ.— Ռուսիոյ բանա-կատեղւոյն մէջ զրոյց կայ եղեր, թէ Բը-լէֆլայի պատերազմաց մէջ վիրաւորեալ օսմանեան զօրաց թիւն 14 հազար է, և թէ՝ ասոնք տակաւին Բլէֆլա մնացած են:

Վիէննա. 26 սեպտ.— Կըսեն, թէ Բու-մանիոյ սահմանն անցնող և հոն կարեւոր դիրք մը գրաւող օսմանցոց թիւն է 400 հոգի, և նպատակն է՝ Կալացի և Պուրէշի մէջտեղը գտնուած երկաթու-ղին աւերել:

Բեղրսպուրկ. 22 սեպտ.— Ռուսիոյ ել-եւմտից նախարարը 50 միլիոն գարպոնի նոր փոխառութիւն մը կընէ, փոխառե-նը ոսկի վճարելու պայմանաւ: Այս փո-խառութեան արժէթուղթ մանր մա-սերու բաժնուած են, ի գիւրութիւն հա-սարակաց:

Պէրլին. 23 սեպտ.— Պիզարո գիշանն այսօր ընդունեց ուսական ու իտալա-կան դեսպանները: Իշխանն ըսեր է, թէ «ի զուր աշխատեցայ, Անտրասի կոմսը համոզելու որ Աւստրիա Ռուսիոյ օգնէ»:

Իշխանն՝ Հանովրա երթալէ յառաջ, Լոնտոնի գերմանական դեսպանին հետ երկար տեսակցութիւն մ'ըրաւ:

Լոնտոն. 25 սեպտ.— Սթանգարտի գը-րածին նայելով՝ Գերմանիա ձինէվրայի դաշնագրութեան նկատմամբ նոր ծա-նուցագիր մ'ալ պիտի զրկէ Բ. Դրան:

Վիէննա. 27 սեպտ.— Այս երեկոյ հը-րատարակեալ լրագրաց գրածին նայե-լով՝ Մէհմետ Ալի փաշա սկսած է իւր նախորդ դիրքերը դառնալ, ուստաց բազմութեամբ ժողովելուն, օգերուն խառնակութեան, և պարէնի ու հրա-նիւթի փոխադրութեանց դժուարու-թեան պատճառաւ:

Գահիրէ. 27 սեպտ.— Դանուբի վերջին պատերազմաց մէջ եգիպտական զօրքը շատ կորուստ չունենալուն պատճառաւ, նոր զօրք զրկելու հարկ չկայ եղեր:

